

מלכים א - מצודת ציון

א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד טו טז
יז יח יט כ כא כב

מלכים א פרק-א

[א] יחס. מלשון חמימות : **[ב]** סכנת. מחממת, כמו (קהלת י ט) בוקע עצים יסכן בה : **[ד]** ידעה. הוא כינוי למשכב : **[ט]** ומריא. שור פטם : **אבן הזוחלת**. נקרא כן על שם שהיו המים זוחלין ונגרים סמוך לה : **[יד]** ומלאתי. ענין השלמה : **[טז]** ותקד. כפפה הקדקוד : **[כא]** חטאים. הוא מענין חסרון, וכן (שופטים כ טז) קולע אל השערה ולא יחטיא : **[כב]** עודנה. מלשון עדיין : **[ל]** תחתי. במקומי : **[לג]** הפרדה. הוא הבא מן הסוס והחמור : **גיחון**. שם נחל, והוא השלוח, כן תרגם יונתן : **[לו]** אמן. הוא ענין בקשה על קיום הדבר : **[לח]** והכרתי והפלתי. תרגם יונתן : וקשתיא וקלעיא : **על גיחון**. אל גיחון : **[לט]** קרן. כלי עשוי דמות קרן : **[מא]** הקרואים. המזומנים להסעודה, כמו (שמואל א ט יג) אחרי כן יאכלו הקרואים : **הקריה**. העיר : **[מב]** איש חיל. אדם מעולה ומזורז : **[מה]** ותהם. מלשון המיה : **[נא]** כיום. כעת, כי יום הוא כמו עת, והכ"ף באה לאמתת הדבר, כמו (בראשית כה לא) מכרה כיום : **[נב]** משערתו. משער ראשו :

מלכים א פרק-ב

[ז] קרבו אלי. קרבו אותי : **[ח]** קללני. מלשון קלות ובזיון : **נמרצת**. חזקה, כמו (מיכה ב י) וחבל נמרץ : **[טו]** שאלה. ענין בקשה : **[כד]** הכיניני. הכין אותי : **[כה]** ויפגע. ענין מכת מות, כמו (שמואל ב א טו) גש פגע בו : **[כו]** התענית. מלשון עינוי וצער : **[כז]** למלא. ענין

השלמה : [ל] ענני. מלשון עניה ותשובה : [לו] אנה ואנה. לכאן ולכאן :
[מ] ויחבוש. ענין תקון האוכף, כמו (שם יז כג) ויחבוש את החמור :
[מה] נכון. מתוקן :

מלכים א פרק-ג

[ט] שומע. רצה לומר : מבין : הכבד. הרבה, כמו (שמות יב לח) מקנה כבד מאוד : [יא] יען. בעבור : [טו] ויקץ. ענין הערה משינה : [יז] בני. הוא ענין בקשה : [כא] ואתבונן. ענין הסתכלות בעיון רב, וכן (ישעיהו יד טז) עליך יתבוננו : [כה] גזרו. חתכו : [כו] נכמרו. נתחממו, כמו (איכה ה י) עורנו כתנור נכמרו, והוא ענין חמלה. וכן (בראשית מג ל) נכמרו רחמיו :

מלכים א פרק-ד

[ה] הנצבים. הממונים, כמו (שמואל א יג ג) נציב פלשתים : [ז] וכלכלו. ענין הספקת הצורך, כמו (שמואל ב יט לג) והוא כלכל את המלך : [יא] דאר. מחוז דאר, וכן (יהושע וז יא) שלשת הנפת : [יב] מעבר. מצד : [יג] חבל. המחוז תקרא חבל, כי בחבל תחלק נחלה, וכן (שם יט ט) מחבל בני יהודה : ארגוב. שם האדם, אשר משל בה מאז, וכן (דברים ג ד) כל חבל ארגוב :

מלכים א פרק-ה

[ג] בריאים. שמנים, כמו (שופטים ג וז) ועגלון איש בריא : רעי. רועים במרעה : מאיל צבי ויחמור. הם שמות מיני חיות טהורות : וברברים אבוסיים. עופות הבאים מארץ ברבריא, והיו מפותמות על האבוס, והוא המקום המיוחד להאכילם, ודוגמתו (ישעיהו א ג) וחמור אבוס בעליו : [ד] רדה. מושל, כמו (תהלים קי ב) רדה בקרב אויביך : מכל עבריו. מכל צדדיו : [ו] ארות. אבוס בעליו (ישעיהו א ג), תרגומו : אורויא דמרוהי : פרשים. הם הרגילים מאד ברכיבה : [ז] יעדו. יחסרו, כמו (שם מ כו) איש לא נעדר : [ח] ולרכש. שם מין בהמה ממהרת לרוץ, וכן (אסתר ח יד) רוכבי הרכש : [י] ותרב. מלשון רבוי : [יג] האזוב. שם עשב מה :

בקיר. בכותל : **הרמש**. הם השרצים הנמוכים קצרי הרגל הרוחשים בארץ, כמו (בראשית א כו) הרמש הרומש על הארץ : **[יח] הניח**. מלשון מנוחה : **אין שטן**. אין מקטרג : **פגע**. ענין פגישה, וכן (שם כח יא) ויפגע במקום : **[כ] הלבנון**. שם יער : **[כג] דברות**. ענינו קורות קשורות יחד להנהיג אותם דרך המים, כי וינהג את הצאן (שמות ג א), תרגומו : ודבר, וכן (ישעיהו ה יז) ורעו כבשים כדברים : **[כה] כתית**. עשוי מזיתים כתושים, שהוא יותר טוב מהעשוי מזיתים טחונים : **כה יתן**. כן היה נותן : **[כט] סבל**. ענין משא, כמו (שם י כז) יסור סבלו מעל שכמך : **חוצב**. כן נקרא כריתות האבנים ממקום גדולם, כמו (שם ה ב) וגם יקב חצב בו : **[ל] משרי הנצבים**. כמו משרים הנצבים : **הרדים**. המושלים ונוגשים : **[לא] יקרות**. כבדות ומקשיות : **גזית**. מלשון גזיזה, ורוצה לומר : מסותתות ביושר : **[לב] ויפסלו**. ענין השואת והחלקת פני האבנים, כמו (שמות לד א) פסל לך : **בוני**. אומני בנין : **והגבלים**. אנשי גבל, שהיו אומנים בקיאים, כמו שכתוב (יחזקאל כז ט) זקני גבל וגוי מחזיקי בדקדק :

מלכים א פרק-ו

[א] זיו. ענין זוהר ונוגה, כי מנוגה נגדו (שמואל ב כב יג), תרגומו : מזיו יקריה, וחודש אייר נקרא זיו, על שם זוהר הפרחים והנצנים הנראים אז בארץ : **[ג] והאולם**. הוא כמו בית שער : **[ד] חלוני**. כמו חלונות : **שקופים**. ענין הבטה, כמו (בראשית כו ח) וישקף אבימלך : **אטומים**. סתומים, כמו (ישעיהו לג טו) אוטם אזנו : **[ה] קיר**. כותל : **יציע**. שם חדר מה, ונקרא יציע וצלע, יציע היה נקרא, על שם שהוא מקום צנוע, וצלע היה נקרא, על שם שהוא בצלע בצד, הבית : **ולדביר**. בית קדש הקדשים קרויה דביר, על שם שהדבור יוצא משם, ואף המחיצה המפסקת בינה להיכל קרויה דביר, כמו בית קדש הקדשים עצמה : **[ו] והתיכונה**. האמצעית : **מגרעות**. מלשון גרעון : **[ז] מסע**. מלשון הסעה ועקירה : **ומקבות**. הוא הפטיש החד בראשו האחד, ובו פוסלין את האבנים : **[ח] ובלולים**. הם עמודים חלולים, ובהחלל עשוי מעלות סביב סביב, והעולה בו מקיפו סביב, והוא מלשון (פסחים לד א) לול קטן היה בין הכבש למזבח : **[ט] ויכלהו**. השלימו : **ויספון**. ענין כסוי התקרה, וכן (חגי א ד) לשבת בבתיכם ספונים : **גבים**. כענין גומות ובורות, כמו (מלכים ב ג טז) עשה הנחל הזה גבים גבים : **ושדרות**. כמו וסדרות, בסמ"ך : **[י] על כל הבית**. סמוך ונשען לכל הבית : **את הבית**. עם הבית : **[טו] מביתה**. מבפנים : **בצלעות**. ענינו נסרים ולוחות : **קירות הספון**. תקרה המכסה : **[טז] מירכתי**. בסוף : **לדביר**. היא המחיצה המפסקת בין ההיכל לבית קדש הקדשים : **[יח] מקלעת**. ענין ציורים, וכן תרגום יונתן : וגלף, וכן (שמות כח יא) תפתח את שתי האבנים, תרגומו : תגלוף

פקעים : ציור פרי מה, וכן (מלכים ב ד לט) פקועות שדה : **ופטורי**. ענין פתיחה, כמו (שמות יג יב) פטר רחם : **צצים**. פרחים, ורוצה לומר : ציורי פתיחת הפרחים : **יט** **לתתן**. כמו לתת, והנויין נוספת : **כ** **סגור**. רוצה לומר : הנסגר בכור הצורף לטהרו מסיג : **כא** **ויעבר**. הוא התרגום של בריחים : **ברתוקות**. בשלשלאות, כמו (ישעיהו מ יט) ורתוקות כסף : **כב** **תום**. נשלם : **כג** **כרובים**. צורת תינוק להם, כי תנוק הוא 'רביא' בלשון ארמי (סוכה ה ב) עצי שמן. תרגם יונתן : דאעי זיתא : **כה** **וקצב**. ענין חתוך וכריתה, כמו (מלכים ב ו ו) ויקצב עץ, ורוצה לומר : שויס כאלו נחתכו כאחת : **כט** **פתוחי**. ענין חקיקה, כמו (שמות כח יא) פתוחי חותם : **ותמרות**. ציורי אילני תמר : **לא** **ואת פתח**. כמו ולפתח, וכן (ויקרא טז טו) ועשה את דמו, ומשפטו : לדמו : **האיל**. עמודי המזוזות נקראים אילים, כמו (יחזקאל מ ט) ואיליו שתיים אמות, ואמר מזוזות, לתוספת ביאור בשמות נרדפים, כמו (דניאל יב ב) אדמת עפר : **לב** **וירד**. ענין רקוע ושטיחה, כמו (תהלים קמד ב) הרודד עמי תחתי : **לד** **צלעים**. ענין צד ועבר, כמו (שמות כו כ) ולצלע המשכן : **גלילים**. מלשון גלגל ואופן, כמו (אסתר א ו) על גלילי כסף : **קלעים**. ציורים, או הוא כמו צלעים בחלוף הקו"ף בצד"י, וכן ההיפוך (תהלים סח יז) למה תרצדון, ורוצה לומר : תרקדון : **לה** **המחקה**. מלשון חקיקה : **לו** **טורי**. שורות, כמו (שמות כח יז) ארבעה טורים : **גזית**. מסותתות ביושר : **לז** **בירח**. בחודש : **לח** **בול**. הוא חשוון, שבו נובלין וכומשץ עלי האילנות : **כלה**. נשלם :

מלכים א פרק-ז

ב **הלבנון**. שם היער : **ג** **הצלעות**. הנסרים : **ד** **ושקפים**. חלונות אשר ישקיפו ויביטו דרך שם : **ומחזה**. אף הוא ענין חלון, אשר יחזו ויראו דרך בה : **ה** **שקף**. חלון : **ט** **יקרות**. כבדות ומקשיות. או מכובדות וחשובות : **מגוררות במגרה**. מגרה היא כלי ברזל מלאה פגימות, ועל כי יחתכו בו העצים דרך גרירה, נקרא מגרה, וכן (שמואל ב יב לא) וישם במגרה : **יד** **חורש**. אומן : **טו** **ויצר**. מלשון צורה : **וחוט**. חבל וקו : **יז** **שבכים**. כעין ענפים, כמו (שם יח ט) שובך האלה : **שבכה**. כעין מעשה רשת : **גדלים**. קלועים ושזורים, כמו (דברים כב יב) גדילים תעשה לך : **שרשרות**. שלשלאות : **יח** **על ראש הרמונים**. סמוך לראש הרמונים : **יט** **שושן**. שם צמח, ועל שהוא תמיד בת ששת עליו, קרויה שושן : **באולם**. עיקר שם אולם הונח על כיפת התקרה, כן אמרו רבותינו ז"ל (עירובין קב א, רשי"י ד"ה כיפי דארבא) (כ) הבטן. אמר דרך שאלה על חלל העמוד, וכן (יונה ב ג) מבטן שאול, ורוצה לומר : חלל עומק השאול : **כב** **ותתום**. ענין השלמה : **כד** **ופקעים**. דמות פקועות שדה, והוא שם פרי מה, ובדברי הימים (ב ד ג) נאמר : ובקרים, כי עשו בהם

צורות ראשי בקרים : **[כז]** בת. שם מדת הלח, ובה שלש סאין : **יכיל**. יחזיק, כמו (לקמן חסד) קטן מהכיל : **[כח]** המכונות. רוצה לומר : בסיס ומקום מושב : **[כח]** השלבים. כעין יתדות, וכן (שמות כו יז) שתי ידות לקרש האחד משלבות : **[כט]** כן. בסיס : **ליות**. ענין חיבור, כמו (בראשית כט לד) ילוה אישי : **מורד**. מלשון רדידה ושטיחה : **[ל]** וסרני. לוחות, והוא הפוך מן נסרי, וכמו כבש כשב : **פעמותיו**. זויותיו, כמו (שמות כה יב) על ארבע פעמותיו : **כתפת**. יקראו כן על כי יסבלו הכיור, ככתף הסובל משא : **לכיוור**. עשוי כעין דוד גדול : **[לב]** וידות. הם הנתחבים בנקבי האופנים, ובהם יתגלגלו : **[לג]** וגביהם. הם אמצעית האופנים, אשר בהם הנקבים, וקרוי גב, כי כששוכב האופן בארץ, המקום הזה הוא הגבוה מכל האופן : **וחשוקיהם**. הם העגולים הגדולים סביבות האופנים, החוגרים זרועות האופן, כמו (שם כז יא) וחשוקיהם כסף, שהוא ענין חגורה : **וחשוריהם**. הם זרועות האופן, הקושרים העיגול הגדול לאמצעית האופן שבו הנקב, כמו (שמואל ב כב יב) חשרת מים, שהוא ענין קשירה : **[לד]** פנות. זויות : **[לו]** ויפתח. וחקק : **כמער**. ענין חבור ודבוק, כמו (תהלים לו לה) ומתערה כאזרח רענן : **[לז]** לכלהנה. כמו לכלהן (לכולן) (מ) הכירות. הסירות, כמו (שמואל א ב יד) והכה בכיור : **היעים**. המכבדות, לגרף בהם הדשן, וכן (ישעיהו כח יז) ויעה ברד : **המזרקות**. הספלים המקבלים בו הדם לזריקה : **[מא]** וגלת. כן יקרא חלק התחתון מהכתר, כי מעשהו כספל, כמו (זכריה ד ב) וגלה על ראשה : **[מב]** על פני. רוצה לומר : בגובה, על שם שהפנים הוא בגובה האדם : **[מה]** הסירות. הם הכיורות שזכר, וכן (שם יד כ) והיו הסירות בבית ה' : **ממורט**. צחה ובהירה, כמו (יחזקאל כא יד) הוחדה וגם מורטה : **[מו]** בככר. במישור : **[מט]** והפרח. קבוצת פרחי המנורה : **והנרות**. עשויים כעין בזיכין, ובהם משימין השמן והפתילות : **והמלקחים**. הצבתים ילקחו בהם הפתילות למושכם ולהניחם על מקום הראוי : **[נ]** והספות. כלים כעין כדים, כי תרגם יונתן : קולין, וכן (בראשית כד טו) וכדה על שכמה, תרגם אונקלוס : וקולתה : **והמזמרות**. כלי זמר : **והכפות**. הבזיכין שבהם הלבונה : **והמחתות**. כלים לחתות בהם האש על הקטורת : **והפותות**. הם העשויות להציב בהן צירי הדלתות, לסבב אילך ואילך, ובמשנה (כלים פרק יא משנה ב) והפותה שתחת הציר :

מלכים א פרק ח

[ב] האתנים. ענין חוזק, כמו (במדבר כד כא) איתן מושבך : **[ה]** הנועדים. ענין וועד ואסיפה, וכן (שם טז יא) הנועדים על ה' : **עליו**. כמו אליו : **ויסכו**. מלשון סכך : **בדיו**. מוטות, לשאת בהם הארון : **[יב]** בערפל. עב הענן : **[יג]** זבול. מדור, כמו (ישעיהו סג טו) מזבול קדשך : **[יט]** מחלציד. הם המתנים, והוא כינוי לאבר המשגל על היותו סמוך

להם : **[כז]** **יאמן**. מלשון אמונה : **[כז]** **האמנם**. בה"א התימה, רצה לומר : האמת : **יכלכלוך**. ענין החזקה, כמו (לעיל ז כו) אלפים בת יכיל : **אף כי**. הוא כענין כל שכן וקל וחומר, וכן (יחזקאל טו ה) אף כי אש אכלתהו : **[לא]** **ונשא**. ענין חוב, כמו (ישעיהו כד ב) כאשר נושא בו : **אלה**. ענין קללת השבועה, כמו (במדבר ה כא) בשבועת האלה : **[לה]** **בהעצר**. בהמנע : **תענם**. מלשון עניה ותשובה : **[לז]** **תורם**. תלמדס, כמו (ישעיהו כח ט) יורה דעה : **[לז]** **שדפון**. ענין לקות הזרע עד לא נגמר הבשול : **ירקון**. היא הכספת פני התבואה, ונהפך לירקון : **חסיל**. מין ארבה : **יצר**. מלשון מצור : **מחלה**. מלשון חולי : **[לח]** **נגע לבבו**. רצה לומר : עון וחטא : **[מב]** **הנטויה**. מלשון הטיה : **[מו]** **ואנפת**. ענין כעס, כמו (שם יב א) אודך כי אנפת בי : **ושבוס**. מלשון שביה : **[מז]** **ושבו**. מלשון תשובה : **[מח]** **אשר שבו**. מלשון שביה : **[נא]** **כור**. שם כלי, יתיכו בה זהב וכסף, כמו (משלי יז ג) וכור לזהב : **[נז]** **יטשנו**. ענין עזיבה, וכפל הדבר במלות שונות : **[נט]** **משפט**. ענין צורך, וכן (שמות כא ט) כמשפט הבנות יעשה לה : **[סג]** **ויחנכו**. התחלת הדבר ושיעמוד בה משם ואילך, קרויה החנכה בלשון מקרא : **[סד]** **מהכיל**. מהחזיק, כמו (לעיל ז כו) אלפים בת יכיל :

מלכים א פרק ט

[א] **חשק**. ענין תאוה : **[ז]** **ולשנינה**. ענין דבור, כמו (דברים ו ז) ושננתם לבניך ורצה לומר : יספרו מהם : **[ח]** **ישום**. ענין תמהון, כמו (איוב וז ח) ישומו ישרים : **ושרק**. קול הבא בקבוץ השפתים, קרויה שריקה, והדרך לעשותה בעת יראו חורבן דבר חשוב, וכן (מיכה ו טז) ויושביה לשרקה : **[יא]** **נשא**. סבל המשא ההיא : **[יג]** **אחי**. אוהבי ורעי : **כבול**. מלשון (תהלים קמט ח) בכבלי ברזל : **דבר המס**. צורך המס : **[יט]** **המסכנות**. האוצרות, כמו (שמות א יא) ויבן ערי מסכנת : **ערי הרכב**. להניח בהן מרכבות : **[כא]** **להחרימם**. להכריתם : **[כב]** **ושלישיו**. גבוריו ונכבדיו, כמו (שם טו ד) ומבחר שלישיו : **[כג]** **הרודים**. המושלים ונוגשים : **[כה]** **אתו**. עם המזבח, רוצה לומר : עליו : **[כז]** **ואני**. ספינה :

מלכים א פרק י

[ב] **בחיל**. עושר וקנינים, כמו (ירמיהו יז ג) חילך וכל אוצרותיך : **כבד**. ענין רבוי : **יקרה**. חשובה : **[יא]** **אלמוגים**. הוא מין עץ יקר וחשוב : **[יב]** **מסעד**. משען : **[טו]** **התרים**. הם הסוחרים הקטנים המחפשים

ומרגלים אחר סחורה לקנות במקום הזול, והוא מלשון (במדבר יג טו) לתור את הארץ : **ומסחר הרוכלים**. רוצה לומר : ומן סוחרי הרוכלים, והם מוכרי הבושם, כמו (שיר השירים גו) מכל אבקת רוכל : **מלכי הערב**. הם הערביים : **ופחות**. שלטונים, כמו (חגי א יד) פחת יהודה : **[טז] צנה**. מלבוש ממתכת, יקיף כל הגוף להציל ממכת חרב, כמו (תהלים ה יג) כצנה רצון תעטרנו : **שחוט**. נמשך, כמו (ירמיהו ט ז) חץ שחוט לשונם, ורוצה לומר : זהב טוב נמשך כשעוה : **[יז] מגנים**. הוא שם כלי, עשוי לאחוז ביד בעת המלחמה להגן בו, וגם יש מגן עשוי מעור שלוק, האמור בתחילת שמואל ב (א כא) (יח) שן. שן הפיל : **מופז**. טוב ומזוקק ומבהיק, וכן (שיר השירים ה יא) כתם פז : **[יט] מעלות**. מדרגות : **[כא] סגור**. הנסגר בכור, לצרפו להסיר הסיג : **למאומה**. לכלום : **[כב] שנהבים**. הוא שן הפיל : **וקפים**. הוא הקוף הנזכר בדברי רבותינו ז"ל (יומא כט ב), ודומים הם בצורתיהם לבני אדם : **ותוכיים**. הם העופות היפות מאוד בנוצותיהם בחלוף המראות, והוא הטווס : **[כה] ושלמות**. ומלבושים : **ונשק**. כלי זיין, כמו (ישעיהו כב ח) נשק בית היער : **[כו] וינחם**. מלשון הנחה : **[כז] כשקמים**. שם אילן גרוע ושפל, כמו (שם ט ט) שקמים גדעו : **בשפלה**. בעמק : **[כח] במחיר**. ענין ערך הדבר ושווייו כמו (שמואל ב כד כד) אקנה מאותך במחיר :

מלכים א פרק-יא

[ב] אכן. באמת : **[ה] מלכום**. הוא מולך : **שקץ**. כנהו בלשון גנאי, והוא ענין תעוב : **[ט] ויתאנף**. מלשון אף וכעס : **[יא] יען**. בעבור : **[יד] שטן**. מקטרג, להסית אנשיו ללחום בו : **[יט] הגבירה**. המלכה : **[כ] ותגמלהו**. ענין הפרדת היונק משדי אמו, כמו (בראשית כא ח) ביום הגמל : **[כד] גדוד**. חיל אנשים : **[כה] ויקץ**. מאס, כמו (שם כז מו) קצתי בחיי : **[כח] ויפקד**. ענין מנוי וגזברות, כמו (שם לט ה) מאז הפקיד אותו : **סבל**. משא המס : **[ל] ויתפוש**. ואחז : **[לד] אשיתנו**. אשימנו, כמו (תהלים יב ו) אשית בישע : **[לו] ניר**. כמו נר : **[לח] נאמן**. מתקיים, כמו (שמואל ב ז טז) ונאמן ביתך : **[לט] ואענה**. מלשון עינוי ויסורין :

מלכים א פרק-יב

[ד] עולנו. אמר במשל, מעול ההושם בצואר הבהמה : **[ו] את פני**. לפני : **[ז] ועניתם**. מלשון עניה ותשובה : **[יא] העמים**. ענין הטענת משא, כמו (בראשית מד יג) ויעמוס איש על חמורו : **יסר**. מלשון יסורין והכאה :

בשוטים. הוא כעין שבט, כמו (משלי כו ג) שוט לסוס : **בעקרבים**. מין קוצים, כמו (יחזקאל ב ו) ואל עקרבים אתה יושב : **[טו] סבה**. ענין הקפת הדבר והגורם לה : **[יח] וירגמו**. השלכת האבנים נקראת רגימה : **התאמץ**. מלשון אומץ, רוצה לומר : התחזק : **[יט] ויפשעו**. מרדו, כמו (מלכים ב ח כב) ויפשע אדום : **[לג] בדא**. ענין המצאת הכזב, כמו (נחמיה ו ח) מלבך אתה בודאם :

מלכים א פרק-יג

[ג] מופת. אות : **[ו] חל**. ענין בקשה, כמו (שמות לב יא) ויחל משה : **[ז] וסעדה**. אכול סעודה : **מתת**. מתנה, כמו (קהלת ה יח) מתת אלהים היא : **[יג] חבשו**. ענין תקון האוכף : **[יד] האלה**. שם אילן מה : **האתה**. בה"א השאלה : **[כא] מרית**. מלשון מרי ומרד : **[כב] נבלתך**. אף גוף מת צדיק נקרא נבלה, וכן (ישעיהו כו יט) נבלתי יקומון : **[כט] אל החמור**. על החמור : **[ל] הוי**. הוא ענין לשון יללה : **[לא] עצמותיו**. זכר העצמות במקום הגוף, כי הם מוסדי הגוף : **[לג] ימלא את ידו**. הוא ענין חנוך, כמו (שמות כט ט) ומלאת יד אהרן : **[לד] לחטאת**. ענין חסרון, כמו (לעיל א כא) והייתי אני ובני שלמה חטאים : **ולהכחיד**. להכרית, כמו (שמות ט טו) ותכחד מן הארץ : **ולהשמיד**. ענין כליון :

מלכים א פרק-יד

[ב] והשתנית. מלשון שנוי : **[ג] בידך**. עמך וברשותך : **ונקודים**. פת יבש מתובל בתבלין, על כי המה מנוקדים ומנומרים ממראה התבלין : **ובקבוק**. כלי שפיו צר, וכן (ירמיהו יט א) וקנית בקבוק : **[ז] הרמותיך**. מלשון תרומה, ורצה לומר : הפרשתך : **[ט] ומסכות**. עבודות זרות העשויים בהתכת המתכת, וכן (שמות לד ז) אלהי מסכה : **גוף**. גופך, כמו (משלי כו ג) ושבט לגו כסילים : **[י] ובערתי**. ענין הפנוי מהמקום, כמו (דברים כו יג) בערתי הקדש : **הגלל**. הצואה, כמו (יחזקאל ד טו) גללי האדם : **תמו**. מלשון תם והשלמה : **[יד] עתה**. כמו מעתה : **[טו] ונתש**. ענין עקירה, כמו (ירמיהו א י) לנתוש ולנתוץ : **וזרם**. יפזרם, כמו (שם טו ז) ואזרם במזרה : **אשריהם**. הוא אילן הנעבד : **[טז] בגלל**. בעבור, כמו (בראשית לט ה) בגלל יוסף : **[יז] בסף**. האסקופה נקראה גם היא סף, כמו המזוזות, וכן (שופטים יט כז) וידיה על הסף : **[יט] הנם**. הנה הם : **[כב] ויקנאו**. הרגיזו, כמו (דברים לב טז) יקניאהו בזרים : **[כג] במות**. בנין גבוה לעבודה זרה, מקום יעמדו בו המזבחות : **ומצבות**. מזבחות

מאבן אחת : **רענן**. ענין לחות ורטיבות, כמו (תהלים צב יא) בשמן רענן, כי על ידי זה הוא מרבה בענפים : **[כד]** **קדש**. ניאוף, כמו (בראשית לח כא) איה הקדשה : **הוריש**. גירש, כמו (שופטים יא כג) הוריש את האמורי : **והפקיד**. מלשון פקדון והנחה : **על יד**. כמו ביד : **[כח]** **מדי**. מתי, רוצה לומר : בכל זמן, כמו (שמואל א א ז) מדי עלותה : **תא**. ענין חדר מה, כמו (יחזקאל מ יג) מגג התא :

מלכים א פרק-טו

[ד] **ניר**. כמו נר, ורוצה לומר : מלכות : **[יב]** **ויעבר**. הסיר : **הקדשים**. הניאוף : **הגלולים**. העבודת גלולים המאוסים כגלל וצואה : **[יז]** **הרמה**. בנין רם : **[יט]** **הפרה**. ענין בטול : **[כג]** **את רגליו**. מרגליו, כמו (בראשית מד ד) יצאו את העיר, ומשפטו : מהעיר : **[כז]** **ויקשור**. ענין מרד הנעשה על ידי בני אדם קשורים באגודה אחת : **צרים**. מלשון מצור, רוצה לומר : חנו לצור ולסבב :

מלכים א פרק-טז

[ב] **הרימותיך**. מלשון תרומה והפרשה : **[ג]** **מבעיר**. ענין הפנוי מהמקום : **[יח]** **ארמון**. היכל. (כד) שמר. שם איש : **[לד]** **צעירו**. קטן בניו :

מלכים א פרק-יז

[א] **התשבי**. מעיר ששמה תושב : **מתושבי**. מלשון ישב, ורוצה לומר : שישב בגלעד זמן רב : **לפי**. לשעור, כמו (בראשית מז יב) לחם לפי הטף : **[ג]** **ופנית**. תפנה ותסבב עצמך : **[ד]** **העורבים**. הם העופות השחורות : **לכלכלך**. ענין סיפוק המזון : **[י]** **מקששת**. לקיטת דברים הדקים קרוי קושש, וכן (שמות ה יב) לקושש קש : **[יא]** **פת**. חתיכה, כמו (ויקרא ב ו) פתות אותה : **[יב]** **מעוג**. עוגה, וכן (תהלים לה טז) בחנפי לעגי מעוג : **כף**. פס היד : **בכד**. שם כלי : **בצפחת**. צלוחית, וכן (שמואל א כו יא) צפחת המים : **[יד]** **תכלה**. מלשון כליון : **[טו]** **ימים**. אמרו רבותינו ז"ל : שנה : **[יז]** **בעלת הבית**. אדונת הבית : **[כ]** **מתגורר**. מלשון גרות ומדור, וכן

(בראשית לב ד) עם לבן גרתי : **[כא]** ויתמודד. מלשון מדידה : קרבו. תוך גופו :

מלכים א פרק-יח

[ד] ויחביאם. הטמינם במחבואה : **[ה]** חציר. דשא : ונחיה. ונזון, וכן (שם מה ה) למחיה שלחני : **[י]** אין. איננו פה : **[יז]** עוכר. משחית ומחבל, וכן (שם לד ל) עכרתם אותי : **[כא]** פוסחים. מדלגים, ויקרא כן החגר, כי בעת הלוכו נראה כדולג : **[כג]** הסעיפים. המחשבות, כמו (תהלים קיט קיג) סעפים שנאתי. והוא לשון מושאל מסעיף אילן, כי המחשבות המה ללב כסעיף לאילן : **[כג]** וינתחיהו. יחתכוהו לאברים, כמו (ויקרא א ו) ונתח אותה : **[כו]** ויפסחו. ודלגו : **[כז]** ויהתל. ולעג, כמו (בראשית לא ז) ואביכן התל בי : שיח. ענין דבור, כמו (תהלים סט יג) ישיחו בי : שיג. רצה לומר : השגת דבר חכמה : **[כח]** ויתגודדו. ענין שריטת הבשר, כמו (דברים יד א) לא תתגודדו : כמשפטם. כמנהגם : **[כח]** בחרבות. מלשון חרב : **[כט]** ויתנבאו. עשו עצמם כמתנבאים : קשב. האזנה, כמו (ישעיהו כא ז) והקשיב קשב : **[ל]** ההרוס. ענין שבירה ונתיצה : **[לב]** תעלה. חפירה, וכן (שם ז ג) תעלת הבריכה : **[לג]** ויערוך. ענין סדור : **[לח]** לחכה. ענין לקיקה, כמו (שם מט כג) ועפר רגליך ילחכו, ורוצה לומר : שרפה הכל, כהלוקק בלשון : **[מ]** תפשו. אחזו לבל יברחו : **[מב]** ויגהר. ענין השתטחות, כמו (מלכים ב ד לד) ויגהר עליו : **[מג]** אין מאומה. אין כלום : **[מד]** אסור. קשור הסוסים להמרכבה : יעצרכה. יעכב אותך, כמו (שופטים יג טז) אם תעצרני לא אוכל : **[מה]** התקדרו. נחשכו, כמו (יואל ב י) שמש וירח קדרו : **[מו]** וישנס. ענין חגורה, ואין לו דומה : עד באכה. עד אשר תבוא, וכאילו ידבר למול היודע המקום :

מלכים א פרק-יט

[ב] כעת. הכ"ף באה לאמתת הדבר : **[ד]** רתם. שם אילן, שגחליו תמיד חמים מאוד, וכן (תהלים קכ ד) גחלי רתמים : **[ו]** מראשותיו. סמוך לראשו : עוגת. חררה : **[ז]** רצפים. אפוייה על גבי גחלים, כמו (ישעיהו ו ו) ובידו רצפה : **[ט]** פה. הנה : **[י]** קנא קנאתי. נקם נקמתי, וכן (במדבר כה יא) בקנאו את קנאתי : **[יא]** מפרק. משבר, כמו (זכריה יא טז) ופרסיהן יפרק : **[יב]** דממה. ענין שתיקה, כמו (תהלים קז כט) יקם סערה לדממה : **[יג]** וילט. ענין כריכה, כמו (שמואל א כא י) לוטה בשמלה : באדרתו. מלבוש חשוב מיוחד לנביאים, וכן (זכריה יג ד) ולא

ילבשו אדרת שער : **[יט]** צמדים. כן יקרא זוג הבקר, כי הולכים מחוברים יחד, והוא מלשון (במדבר יט טו) צמיד פתיל : **[כ]** אשקה. מלשון נשיקה : **[כא]** מאחריו. מאחרי אליהו : **בשלם**. בשל להם, רוצה לומר : להעם, וכן (יהושע טו יט) ארץ הנגב נתתני, ומשפטו : נתת לי :

מלכים א פרק-כ

[ו] וחפשו. ענין דרישה וביקור : **[ח]** ולא תאבה. ולא תרצה : **[י]** ישפוק. כמו ישפוק בסמ"ך, והוא מלשון ספוק ודי : **לשעלים**. הוא ענין אגרוף, וכן (ישעיהו מ יב) מי מדד בשעלו מים : **אשר ברגלי**. ההולכים עמי ואחרי, וכן (שופטים ד י) ויעל ברגליו : **[יא]** יתהלל. יתפאר : **כמפתח**. ענין התרה : **[יג]** ההמון. ענין רבוי : **[כד]** פחות. שלטונים, וכן (חגי א א) פחת יהודה : **[כו]** ויפקוד. ענין מנין : **[כז]** וכלכלו. מלשון כל : **חשפי**. הוא ענין עדר, ואין לו דומה : **[כט]** נוכח. מול : **המלחמה**. עם המלחמה : **[לג]** ינחשו. מלשון נחוש וסימן טוב, וכן (בראשית ל כז) נחשתי ויברכני ה', ורוצה לומר : ביאתך לי לסימן טוב, ויברכני ה' : **ויחלטו**. התרגום של לצמיתות (ויקרא כה כג), הוא לחלוטין, וענינו דבר המתקיים מבלי השתנות : **[לה]** וימאן. לא רצה : **[לז]** ופצוע. מכה המוציאה דם : **[לח]** ויתחפש. ענין השתנות המלבוש, וכן (לקמן כב ל) התחפש ובוא : **באפר**. בצעיף, והוא הפך מן פארי המגבעות (שמות לט כח), שהוא מענין היופי והשבח שיש להאדם כשהצעיף בראשו : **[מ]** חרצת. גזרת וחתכת, כמו (ישעיהו י כב) כליון חרוץ : **[מב]** חרמי. ענין רשת, כמו (מיכה ז ב) יצודו חרם : **[מג]** סר. רוצה לומר : סרה מעמו הרצון והדבור, וכמו שכתוב (לקמן כא ה) מה זה רוחך סרה : **וזעף**. ענין כעס, כמו (מיכה ז ט) זעף ה' אשא :

מלכים א פרק-כא

[ב] מחיר. דמיו, ערך שויו : **[ו]** אדבר. כמו דברתי, עתיד במקום עבר : **[ח]** ספרים. אגרות, על שם שבהן יסופר דברים : **החורים**. השרים, וכן (נחמיה ה ז) ואריבה את החורים : **[טו]** רש. מלשון ירושה : **מאן**. לא רצה : **[יט]** לקקו. ענץ לחיכה, כמו (שופטים ז ה) אשר ילק בלשונו : **[כג]** בחל. היא חומה נמוכה, כמו (שמואל ב כ טו) ותעמוד בחל : **[כה]** הסתה. ענין פתוי : **[כו]** הוריש. גירש : **[כז]** אט. בנחת, וכן (שם יח ה) לאט לי לנער :

מלכים א פרק-כב

[ג] מחשים. שותקים, כמו (קהלת ג ז) עת לחשות : **[ט]** סריס. שר, וכן (אסתר א י) שבעת הסריסים : **[יא]** תנגח. מלשון נגיחה והכאה : **[יז]** נפוצים. מפוזרים : **אל ההרים**. על ההרים : **[יט]** עליו. סמוך לו : **[כב]** תוכל. מלשון יכולת : **[כד]** הלחי. הוא המקום שאצל העין : **[כה]** הנך. הנה אתה : **להחבה**. מלשון מחבואה ומסתור : **[כז]** לחץ. ענין דוחק, רוצה לומר : בצמצום : **[ל]** התחפש. ענין השתנות המلبוש : **[לו]** הרנה. קול הכרוז, כן תרגם יונתן : **[לח]** ברכת. מקום הבנוי באבנים ובסיד, ושם מתכנסים המים, כמו (שמואל ב ב יג) על ברכת גבעון : **וילוקו**. ענין לחיכה, כמו (שופטים ז ה) כל אשר ילק בלשונו. (לט) השן. שן של פיל : **[מה]** וישלם. עשה שלום : **[מז]** הקדש. הניאוף, וכן (דברים כג יח) לא יהיה קדש : **בער**. פנה מן העולם : **[נ]** ולא אבה. לא רצה :